

Det dödliga våldet sedan 1990

Två av tre fall av dödligt våld sker inte i kriminell miljö. Jämfört med Europa i stort, ligger Sverige på en högre nivå gällande dödligt våld mot unga män, däremot på en lägre nivå avseende dödligt våld mot kvinnor inom familjen. Det visar en ny rapport från Brottsförebyggande rådet, Brå.

Idag finns det tre kategorier som dominerar bland våldshändelser med dödlig utgång i Sverige; det är dödligt våld i kriminell miljö, men det är också dödligt våld inom familjen (inklusive partnervåld) samt slutligen dödligt våld i samband med spontanbråk och olika dispyter.

Dödligt våld i kriminell miljö har nu ökat i nära två decennier och under 2018–2021 kommit att utgöra den största kategorin (ca 34 procent), men två av tre fall av dödligt våld sker i andra sammanhang.

- En nästan lika stor kategori som dödligt våld i kriminell miljö är olika typer av spontana bråk och dispyter med dödlig utgång. Det kan uppstå till exempel i missbrukarkretsar men det kan också handla om konflikter kopplade till alkohol och nöjeslivet, ungdomsvåld eller svartsjukegräl. Omkring en fjärdedel är dödligt våld inom familjen, och då ingår även partnervåld i den kategorin, säger Klara Hradilova Selin, utredare, Brå.

Dödligt våld mot unga män, 15–29 år, har ökat markant, och en stor del av ökningen kan kopplas till dödsskjutningar i kriminell miljö. Nivån är nu betydligt högre i Sverige än för Europa i stort, motsvarande 42 avlidna per miljon invånare år 2021, jämfört med 28 avlidna i samma grupp per miljon invånare i Europa. Sex av tio kvinnor, som i Sverige blev offer för dödligt våld 2018 – 2021, dödades av sin nuvarande eller tidigare partner. Samtidigt är nivån lägre i Sverige när det kommer till dödligt våld mot kvinnor inom familjen, jämfört med Europa i stort – med 2,9 avlidna i Sverige respektive 6 avlidna i Europa, räknat per miljon invånare år 2021.

Tidigare kunde man konstatera att medan dödligt våld i kriminell miljö har ökat i Sverige, fortsatte övriga kategorier av dödligt våld att minska. Idag är bilden delvis en annan, med splittrade trender de senaste åren. Dödligt partnervåld minskade under andra hälften av 00-talet men låg på en stabil nivå under 2010-talet. Under mitten av 2010-talet noteras även en viss uppgång i dödligt våld i samband med spontanbråk och dispyter, med en stabil högre nivå därefter.

Fakta

Rapporten *Dödligt våld i Sverige sedan 1990* (Brå 2024:6) ingår i en serie fördjupade forskningsrapporter från Brå om utvecklingen av det dödliga våldet i Sverige. Analyserna bygger på granskade uppgifter från polisens förundersökningar samt domar från tingsrätter och överrätter. Särskilt fokus ligger på den senaste perioden för vilken data samlats in, 2018–2021. Vissa analyser omfattar även uppgifter från Brås årliga statistik över *Konstaterade fall av dödligt våld 2022 och 2023*.

Kontakt

Klara Hradilova Selin, utredare, 08-527 58 408, klara.selin@bra.se